

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ascensus Moysis in montem Seu De Oratione Tractatus Tribus Stationibus ac vijs Purgatiua Illuminatiua Vnitiua distinctus

Crombecius, Johannes

Avdomari, 1618

Textvs Secvndvs. Ad me.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38133

TEXTVS SECVNDVS.

Ad me.

SECTIO PRIMA.

De modo acquirendi vsū præsentie Dei, &
retinendi.

Etsi quæ diximus de mentis elevatione
 sufficere debeant; multa tamen ij, qui
 Deo familiaritè vtuntur, hoc loco deside-
 rari querentur, si de modo, et acquirendi
 vsū præsentis numinis, et retinendi, dice-
 re prætermittamus. Hæc verò ratio concipi-
 endi Dei præsentis, dirigitur ab intellectu,
 fide instructo, et caritate incitato maximè
 si auxilium desuper, lumen videlicet ac sin-
 gularis animi motus accesserit. Hosq; modos
 et alios diuinus spiritus facile suggeret. Ho-
 rum primus proponit diuinam maiestatem
 in Regia cælesti, throno sublimi residentem
 infinito lumine coruscantem cinctum vn-
 diq; Angelorum, beatorumq; gloria &
 innumerabilium spirituum laudibus orna-
 tum videntem, regentem, beantem solo
 nutu omnia. Hanc habuit considerationem
 David cū dixit. *In conspectu Angelorum psallam* 2.
 tibi, et Ioanes in Apocalypsi pluribus locis; si-
 cut et Isaias. *Vidi aut, Dominum sedentem su-* 1sa. 6. 2.

C 2

per

NVI

416

per solium excelsum, et elevatum, et ea que in ipso erant replebant templum. Seraphin stabant per illud sex ala uni, & sex ala alteri. Sic pagani solē invocant, a quo videri se arbitrantur omnia accipere.

2. Quod de divinitate diximus, Christi humanitati ē cælo in terras prospiciēti tribuere non est difficile. Ita orabat B. Stephanus videns calos apertos, & Iesum stantem a dextris Dei.

3. Idem foret si Iesum nobis à dextris astantem tanquam virum eminentem (qualē depingit Seneca) videremus. Aliquis ait, bonus nobis eligendus est, ac semper ante oculos habendus; ut sic tanquam illo spectante vivamus, omnia tanquam illo vidente faciamus. Ita regum propheta divinam maiestatem astantem concipiebat. Providebam Dominum in conspectu meo semper; quoniam a dextris est mihi, ne commovear. Sic beatos spiritus, sic patronos nobis adesse, sic sanctos quos invocamus vel ē cælo prospicere vel dextrā nobis claudere, non frustra subinde considerabimus.

Et quidem de Christi divinitate extra aleam est, non tantum latus cingere, sed & corporum animosq; penetrare. Beati vero spiritus adfunt frequenter, & licet in cælo forent, nos vident ut non minus nobis opitulentur quam si propius adforent, sicut & ceteri beati.

8. Quomodo sancti nobis adfunt.

4. Iuvant etiam non parum imagines ac
 figuræ, quæ sensus externos internosq; ita
 feriunt, vt quis in memoriam statim veniat
 eorum quæ per eas formas significantur,
 atq; adeo animum abripiunt, vt ipsum pro-
 totypum ei copulent. Sic in effigie Christi
 cruci affixi, ipsum verum Dominum intue-
 ris statua illa tanquam veste circumcinctum.

5. Facillima vero uti & verissima Dei præ-
 sentis ratio comparatur, quando coram ve-
 nerabili adorandaq; Eucharistia, mentem
 animumq; effundimus.

6. At memores simus, qua ratione Iacob
 viderit Dominum innixum scalæ, & quasi
 è vertice mundi, singula quæ in eo fiunt
 prospicientem, vt reddat unicuique secun-
 dum opera sua. Ideo Deus idem agnotheta
 actionum nostrarum supremus, qui Iudex
 futurus est viuorum & mortuorum. Ita esse
 testantur sacra literæ. Descendit (ait Moyses)
 Dominus vt videret civitatem & turrim quam
 edificabant filij Adam. Et Regius psaltes. Deus
 de celo prospexit super filios hominum, vt videat
 si est intelligens, aut requirens Deum. Dominus
 in templo sancto suo: Dominus in celo sedes eius.
 Oculi eius in pauperem respiciunt, palpebra eius
 interrogant filios hominum. Deniq; . Tu laborem
 & dolorem consideras. Tibi derelictus est pauper,
 orphano tu eris adiutor.

7. Quod si verum esset uti Philosophi qui-
 dam

4.
 Per im-
 gines.

5.
 In Eucha-
 ristia.

6.
 Deus ago-
 notheta
 omnia cõ-
 siderat.

Ge. 11. 5

Psa. 52. 3

Psa. 10. 5

Psa. 9. 14

7.
 dam

NVI
 416

7. *Deus perfectius est in singulis rebus quam si eas animaret.* *Homil. 8 in Ezec.* dam commenti sunt) mundum esse animatum; eiuſq; formam, velut animam Deo toti eiuſq; singulis partibus intimè adhaerere; facillimus sane modus foret divinum numen alloquendi, cum ubiq; totus & teger esset. Verùm, perfectius Deus totus est in singulis rerum conditarum partibus quam si illas animaret. Hinc D. Gregorius. *Transseat ergo animus, & ab ijs transmittat omne quod creatum est. In solo creatoris summine fidei oculos figat, quod vnus vivificet omnia qui creavit Deus, quod ubiq; est, & ubiq; totus.* Deus enim vnicuiq; rei tribuit esse, existentiam, essentiam, & quicquid perfectionis singulis rebus est. Et hæc omnia sic cõseruac si singulis momentis eadem produceret. Et si esse suum ab his retraheret, illa proprie esse desinerent, & in nihilum ruerent, quod longè nobilius potentiuſq; est, quam viuicare aut quippiam animare.

8. Alij Deum concipiunt velut immensum quoddam lumen diffusum per omnia, penetrans, pervadensq; vniuersa, non minus quam sol, si mundus foret crystallinus. Iohannes Christus dicebat. *Ego sum lux mundi: quod etsi de lumine spiritali intelligatur; Deum tamen, lumen quoddam est, quod a nullo re quantumlibet densa, aut obscura excludi potest.*

9. Hæc subtilia sunt. Quid si in creatura *opera*

operantem sic nobis persitadeamus, vt om-
nia quæ sunt, & agunt, per ipsum & esse, &
agere certò certius credamus? Sic enim D.
Antonius cuidam philosopho, responde-
bat. *Meus codex ò Philopophe natura creatura-
rum est, & adest cum voluero, verbaq; Dei re-
lego. Ita per iualium habebat Regius prophe-
ta. Ignis, inquit, grando nix, glacies, spiritus
procellarum, quæ faciunt verbum eius.*

Deus opo-
ratur in
creaturis
Tripart.
Hist. lib.
8. ca. 1.
Psa. 148
8.

10. Qui vero considerationi passionis Domi-
nicæ addicti sunt, atq; adeo ea delectantur, vt
immersi videantur, ij summa facilitate dum
orationi vacant, in Deum elevantur; eius
rei testis est Bernardus locupletissimus, cuius
animo perpetuo obverfabantur dolores Sal-
vatoris sui. *Et ego, inquit, fratres, ab ineunte
conversacione, pro aceruo meritorum, quæ mihi
desse cognoscebam, hunc mihi fasciculum colligere,
& inter vbera collocare curavi, collectum ex om-
nibus anxietatibus & amaritudinibus Domini
mei.*

10.
Passionis
domini-
ca memo-
ria.
Super. I.
Cant.
Serm. 43

11. Verùm quid opus, Deum tam remo-
tis a nobis spatijs querere, cum regnum Dei
intra nos sit? *Vir bonus (ait Seneca,) sine
Deo nemo est. Nescitis, inquit Paulus, quia
templum Dei estis, & spiritus Dei habitat in vo-
bis? Denique ipsa Dei sapientia, ita loquitur.
Si quis diligit me sermonem meum servabit,
& Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus
& mansionem apud eum faciemus.*

11.
Epist. 47
ad Luci-
um,
I. Cor. 3
v. 16.
Ioan. 14
23.

C 4 Ergo

NVI
416

Ergo loqui ipsi nobis licet intra nos : nam & anima sibi ipsi cum vult, loquitur. Quidni & alij intimè præsentis ? Sicut corpus ore verbum efformat ; ita & animus , mente verbum producit. Deus vero qui ubiq; est, & illic est, & verbum est ; scit quid loquaris & loquitur tibi, alioquin nec ubiq; esset, nec

Psal. 90. loqui posset. Verum ait ipse. *Clamabit ad me, & ego exaudiam eum ; cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum.* Quid sibi

Apoc. 3. vult quod Ioannes ait ? *Ecce sto ad ostium & pulso : si quis audierit vocem meam, & aperuerit*

Interna *mihî ianuam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo,*

verbi cū *& ipse mecum.* Loquitur ergo verbum Dei

mente lo nobis : & si ei ostium aperiamus, elinguet

cutio. enimvero nos erimus : & tam excellent

12. cœna sine sermocinatione peragetur :

Deus vi- *12.* Demus & his qui internæ conversationi

dendus in addicti sunt & modos aliquos cum Deo lo-

ijs qui quendi, agendiq; frequentius. Id fiet, si

presunt. Deum in superioribus agnoscamus ; pariter

Raimun- item & inferiores tanquam Dei filios reput-

us in e- temus. Catharina Senensis cœlum quoddam

ius vita. in terra componebat. Deum in parentibus venerabatur : angelos in fratribus

fororibusq; complectebatur, eis intimo affectu obsequabatur. Ita nos hortantur apostoli ;

Eph. 6. *toli ; Obedite dominis carnalibus cum timore, &*

Se *tremore in simplicitate cordis vestri, sicut Christo*

non ad oculum seruientes, quasi hominibus placere

vel

sed vt servi Christi facientes voluntatem Dei ex animo, cum bona voluntate seruietes; sicut *I. Pet. 2.* domino, & non hominibus. Omnes honorate, fraternitatem diligite, Deum timete, regem honorificate. Serui subditi estote in omni timore dominis, non tantum bonis, & modestis, sed etiam difficultis.

13. Pari ratione, in rebus conditis non tam res ipsas agere, quam Deum ipsum, is qui concipit haud a scopo aberrabit. Si te ignis calefaciat, si cibus reficiat, si odore perfunderis, si veste indueris, si domo tegeris, si lumine recrearis, si molli lecto reciperis, si ex harmonia solatium recipis, crede hæc non ab igne, cibo, odore, veste, domo, lumine, lecto, festoq; sono procedere (quæ omnia nec stare, nec effectum vllum producere possunt sine eo, à quo sunt, conseruantur, & agunt) sed longè magis ab eo, qui dat omnia affluentè, & à quo omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est. *Iac. I. 17*
Id agnosce, lauda, prædica eum, qui hæc tam liberali, profusaq; tibi manu elargitur.

14. Iuvat orantem mirum in modum, sibi certò persuadere, Deum non tantum in nobis existere & agere: verum etiam nos in ipso esse, moveri, ac vivere. Non essem aut *In Deo* nisi esses in me. An potius non essem, nisi essem *nos esse.*
I.
Per eius *S. Augustinus, Deus meus, non omnino essem, essentiã,*
nisi esses in me. An potius non essem, nisi essem
in te, ex qua omnia, per quem omnia in quo
omnia.

NVI
416

omnia. Hunc modū pulcherrima similitudine expressit idem S. Augustinus. *Tanquam, conf. c. 5. ait, si mare esset ubiq; , & vndiq; per immensa ! Simile spatia infinitum solam mare, & haberet intra se accōmo- spongiā quamlibet magnam, sed finitam tamen; dum. plena esset spongia illa ex omni sua parte, ex immenso mari, sic creaturam tuam te infinito plenam pu. abam & dicebam. Utinam & nos, & putare, & dicere, contingeret: Quis enim solatio summo non perfunditur, qui se intra Deum esse, & tanquam exiguam spongiā in oceano infinito, repleri, circumfluere, immergiq; bonis omnibus agnoscit?*

2. *15. At spongia vitā non habet, ex se omnino immobilis. Fiamus boni pisces, & in gurgite tam vasto natemus. In hoc natant quicumq; in Christo Iesu baptizātur. Hic sordes omnes abluuntur. Extra hunc fluvium vivere, qui volunt, mori necesse est. Respiratio quæ non ex fonte gratiæ Saluatoris trahitur, noxia est, ac pestilens, Christo autore qui ait. Si quis in me non manserit mittetur foras, & arescet, & in ignem mittent, & ardet. Ioan. 15. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum. Natat quoq; qui proficit in dies ac progreditur de virtute in virtutē. Natat qui in vastis illis fluminibus opera Dei meditatur. Natat qui ac gratia visitationibus divinis frequis, per creaturas mentē deducit, nunc cælestia*

Iestia rimatur; nunc transeuntium rerum breuitatem, instabilitatemq; considerat. Nunc Christi hominis dolores, perfectionesq; contemplatur; nunc ad eius diuinitatem, potentiam, sapientiam, bonitatemq; a surgit.

16. Verum pisces hi, seu contemplantes qui terras & aquas huius mundi decurrunt non raro lutulentos pedes referunt, longeque ardentius more auium aerem puriorem expetunt. Fiamus & nos auiculae in purissimis solis radijs suspensi, a terrenis omnibus maxime semoti: oculos in sole n iustitiae conijcipientes. *Quis dabit mihi pennas sicut columbae, & Psal. 72. volabo, & requiescam; & sicut aquila irreflexo 28. obtutu sole aspiciam? Mihi adherere tibi, bonum est, ponere in te Deo meo, spem meam.*

17. Consideremus in caelis fontem fore, ex quo fluvij ingentes, in quibus beati omnes Per Deum natabunt, & absorbebuntur ab ubertate do- visionem mus illius. *Heu mihi quia incolatus meus pro- Psal. 119. longatus est. Heu, quando veniam & apparebo 5. ante faciem Dei mei? Illic enim est fons vitae; & Psal. 41. fluminis impetus laetificat civitatem Dei et volupta- 3. tis torretes, copiosissimi ne qui illic sunt hauriunt. Psal. 35. 10.*

18. Verum de oratione, quam hic viato- res fundimus aeturi, ne ad laudes beatorum Psal. 45. prorumpamus. Imitemur nautas, qui dum a terra in altum promoveri cupiunt, quo for- Simile. tius terram contolunt, eo longius ab ea

NVI
416

ea recedunt. Ita & nos calcemus terrena omnia; omnia arbitremur vt stercora, & Christum lucrifaciamus, eiq; viciniores erimus, altiori flumine, gratiaq; ampliori natabimus.

19. Nitamur Christum consequi; cogitatione & affectu eum queramus, haud dubie ipsum ad nos pertrahemus. Qui funem in altera ripa suffixum trahit manu, illum non attrahit, sed ripam assequitur. Et qui Deum cogitat, Deum querit, Deum non attrahit, sed ad Deum trahitur, ac promo-

Cant. 1. *B.* *vetur. Sic sponsa in canticis. Trahe me post te curremus in odorem unguentorum tuorum. Trahit nos Dominus cum media quibus nos trahat adhibemus, conatumq; ad illum assequendum admovemus. Dicit ergo tibi Dominus ascende ad me: Ascende, inquam, & ipsum invenies, & cum eo tibi bene erit,*

SECTIO SECVNDA

De preparatione ad orationem.

1. **O** Perosum plerisq; videtur à sese auelli, ad Deum conscendere, ac presentem compellare. Id omnino certum atq; exploratum est; mirum tamen esse non debet, cum ob actionis sublimitatem, nostraq; infirmitatem; tum quod haud raro impa-

gata

cati ad orationem profilimus, nullamque
 animi preparationem adhibemus. Magna
 res est quam molimur; & quam stultū pu-
 tare, exilia quædā perfici non posse sine magnis
 dispositionibus; orationem verò coram tanta
 Maiestate pro dignitate posse pronuntiarī ad-
 hibita præparatiōe aut nulla, aut certè exigua.
 Quis orator audiat coram Cæsare perorare,
 non præcogitato expolitoque argumento?
 Quis ædificare sumptibus non computatis,
 qui necessarij sunt? Quis bellum gerere sine
 apparatu bellico? Quis civitatem expugna-
 re sine machinis, alijsq; opportunis subsidijs?
 Oratorem perfectum quarimus, qui coram
 suprema Maiestate dicat appositè. Archi-
 tectum, qui sibi in cælis æternam domum
 ædificet. Ducem, qui hic hostem prosterнат
 & sempiterni Regis gloriam amplificet, qui
 mundum expugnet, cælumq; vi rapiat vio-
 lentus. Hæc omnia divino subsidio perfici-
 untur; atqui subsidia huiusmodi oratione
 consequimur. At sine arte? sine cura? sine
 preparatione? Monet nos sapiens. *Filijs,*
ascendens ad servitutem Dei, sta in Iustitia, & ti-
more, & prepara animam tuam ad tentationem.
Et ante orationem prepara animam tuam, & noli
esse quasi homo qui tentat Deum. Tentaret
Deum orator, qui coram Rege dicturus, spe-
raret dicendo, & rerum copiam, & sermo-
nis eloquentiam sibi non defuturam, licet
ignavo

Prepara-
tionis ad
orationē
necessi-
tas.

Similia

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Ecccl. 2. 3

NVI

416

ignavo parūq; exercitato. Quare ne suffundamur rubore, & muti oratores & inepi mendicantes appareamus, cum ad orationem accedimus, cogitare necesse est quemnam accedamus, quid velimus, quid potulemus, & qua ratione libellum nostrum porrigamus. Hinc optime sibi consulant, qui dum meditationi se accingunt, materia subiectam præcipiunt, eamq; copiosam, ne in tanto convivio panem sibi deesse sentiat: alioquin exponimus nos tentationi, & multis dæmonum molestijs qui cum, paratis negotij plus satis facebant, tum maxime defidebus, & minimè dispositis illudunt.

Disposi-
tionum
alia re-
mota.

1.

2. Dispositiones verò variæ sunt. Remotiores aliæ, aliæ propinquiores. Dispositus non est adorandum qui peccandi retinet voluntatem, huius oratio execrabilis est coram Deo: similiq; ei, qui in præsentia parentis filium immolat. Quid vero acerbius quam coram parente, filium discerpere, trucidare, mactare? Filium Dei iterum crucifigere arguitur, qui nequiter agit, & in voluntate peruersa remanet. *Iniquitatem* (ait sanctus Ioan. 9. Rex) *Si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus. Scimus quia peccatores Deus non exaudit.* lib. 3. de Isidorus eleganter; *Duobus modis ait, oratio summo impeditur ne impetrare quisquam valeat postulata. beno. Hoc est; Si aut quisq; adhuc mala committit: aut cap. 1. si delinquenti sibi debita non dimittit.*

3. Alij

3. Alij sunt peccatores qui peccarunt, & crimen nondum displicuit. Accedunt ad orationem, non placata Domini facie; hi in se ipsos penetrent, *aspicien in corde suo iniquitatem*. Eam tollant concepto singulari dolore de admiffa culpa; reconcilientur irato Iudici; alioqui *non exaudiet Dominus*.

4. Quem nondum ita perfectè peccati pœnitet, vt in gratiam cum Deo redierit, is excludi nõ debet ab oratione. Requirit tamẽ B. Thomas in eo conditiones quatuor, nempe, vt pro se non pro alijs supplicet. Qui sibi nequam cui bonus? Qui vix sibi prodesse potest, quomodo alijs proderit? Qui inimicus est, ingerere se non debet aliorum causa, intercessurus. Abunde ei erit, si ad sollicitationẽ reconciliationis admittatur. Altera conditio est, vt non qualibet petat, sed quæ ad salutem conducunt, vt sunt odium peccati, fugaque occasionum eiusdem; fidei, spei, timorĩq; divini incrementum, & amoris Dei ac iustitio: deniq; gratia reconciliationis cum perseverantia. Pie insuper ac humiliter petat necesse est cum motu Spiritus Sancti, aut certè ex habitu fidei, spei, & dilectionis Dei, quavis adhuc imperfectæ. Deniq; perseverantia in oratione necessaria est: non enim tã citò magni principes culpas præsertim ex malitia conceptas condonant, rogari volunt identidem, vt pluri condonatio æstimeretur.

5. Magno

2.2. q. 33
art. 16.

Oratio-
nes pec-
catoris
conditio-
nes qua-
tuor re-
quirunt,
I.

NVI
416

5. Magno quoq; impedimēto est incuria vitā-
darū culparū venialū, hęc enim caritatē, quę
orationis fervētis incentivum est, debilitant;
animū ad terrenas cupiditates inclināt; mē-
tē distrahūt in varia desideria, pietatis firmitatē
exacerbant; deniq; dapellas, quas amio

De Tem- Dei in interna degustāt cōversatione, reddūt
plo Salo- insipidas. Hinc V. Beda, *multum (ait) iuvat ora-*
tionis. *tionis puritatem, si in omni loco, vel tempore nos ad*
actibus temperemus illicitis, si semper ab ociosis ser-
monibus auditum pariter castigemus, & linguam
Quacumq; enim sapius agere, & loqui, vel audire,
solemus, eadem necesse est sapius ad animum, quę
solitam propriamq; recurrant ad sedem. Et sicut
sues volutabra, sive palustria; columba limpida so-
lent frequentare fluenta: Ita cogitationes puram
mentem immunda perturbant, castam spiritualiter
sanctificant. Hęc Beda, quę sancti viri doctri-
na si nobis cordi foret, purior ac vegetior
oratio nostra evaderet.

Collatio 6. Cassianus inter remotas dispositiones,
9. cap. 3. animi perturbationum seu passionum refrige-
nationem; extinctionemq; reponit. Hęc nāq;
voluntatis sedem invadunt atq; occupant,
omnino aliō cogitationes, avocant, & cum
amorem sui in animo defixerint, tyrānidem
exercent eaq; ingenerāt desideria, quę meti-
gunt homines in interitum.

Libri 5. 7. Divus Gregorius curas, sollicitudines,
moral. desideria rerum inanium, occupationes iudi-

iudicat esse seponenda. Interpellant enim hæc sæpe orantes, loquuntur nobiscum, varias rationes rerum agendarum suggerunt, & non rarò momenta quædam ac conceptus mentis oculis adeò efficaciter obtrudunt, ut ea ne magno quidem studio cogitabundi invenire possimus. Comminuunt hæ sollicitudines omne robur pietatis, evacuunt devotionis sensum, cassamq; atq; oppressam orationem relinquunt.

8. Requirit idem Sanctus Pontifex solitudinẽ. Hæc enim plurimum conducit attentioni comparandẽ. Ea verò duplex est: corporalis alia; alia mentis. Corporalis plurimum orationis negotium promouet. Hinc S. S. Patres nocturnum tempus semper impensè commendarunt. Et sanè Bernardus. *Locum, ait, & tempus observare oportet eum, qui sibi orare voluerit; tempus feriatum commodius, aptiusq;e, maxime autem cum profundum nocturnus sopor inducit silentium; tunc planè liberior exit, puriorq; oratio. Quàm secreta de nocte ascendit oratio, sola arbitro Deo, sanctoq; Angelo, qui illam superno altari suscipit presentandam! quàm grata & lucida, verecunda, colorata rubore! quàm serena & placida nullo interurbata clamore, vel strepitu! quàm demiq; mundi, & sincera, nullo respersa pulvere terrenæ sollicitudinis, nulla aspicientis laude, seu adulatione tentata!* Hæc Bernardus. Omnino conformiter consilio Salvatoris. *Cum autem*

D

oraveret

Solitudo
duplex.

I.

Corporalis.

Ser. super cant.
86.

NM

416

oraueris intra cubiculum, & clauso ostio, ora patrem tuum in abscondito, & qui videt in abscondito reddet tibi.

2. *Mentalis* 9. Secellus hic opportunus est orantibus. Patrum tamen proderit (eodem Gregorio auctore) si loci, non hominis solitudo sit, solus enim non est qui mente multis colloquitur, qui infinitarum rerum species versat animo, qui ingentes negotiorum moles pertractat, hic solus est, qui soli praesens est. Numinis qui ab animo omnes creaturas exclusit; Deo seque; excepto, videt neminem. Vnum Deum instar omnium habens, caetera obliuiscitur. *Lib. 30. moral. c. 12.* Quid prodest (ait idem Beatus Pontifex) solitudo corporis, si defuerit cordis? negotium in oratione cum vno Deo nobis est; quae propter ipsum adsunt orantibus, oneri sunt & impedimento.

In schala claus. seu de modo orandi. 10. Veniamus ad dispositiones propinquiores, quae sensim formam ipsam pariant, & inducant. B. Bernardus gradus quatuor constituit, lectionem, meditationem, orationem, contemplationem. *Gradus 4* Lectio est sedula scripturarum cum animi intensio, inspectio. *1* Meditatio studiosa mentis actio, occulta veritatis notitia ductu propriae rationis inuestigans. *2* Oratio est deuota cordis intentio in Deum pro malis amouendis, & bonis adipiscendis. *3* Contemplatio est mentis Deum suspensa eleuatio, aeterna dulcedinis gaudia degustans. *4* Beata vita dulcedinem lectio inquit

meditatio

meditatio inuenit, oratio postulat; contemplatio degustat. Lectio quasi solidum cibum ori apponit; meditatio masticat ac frangit, oratio saporem acquirit; Contemplatio est ipsa dulcedo, qua iucundat, & reficit. Lectio in cortice; meditatio in adipe; Oratio in desiderij postulatione; Contemplatio in adeptia dulcedinis delectatione. Ponamus exemplum. In lectione, audio Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Ecce breue verbum, sed suaue & multiplici sensu refertum. Ad pastum anime quasi vnam ministravit, quam postquam anima diligenter inspexit, dicit intra se; potest aliquid boni esse! Pretiosa, & desiderabilis est res ista, cum possessores beati dicuntur, quibus visio Dei) que est vita aerna) promittitur. Hoc ergo sibi plenius explicari desiderans incipit hanc vnam masticare, eamq; quasi in torculari ponit. Deinde excitat rationem ad inquirendum quid sit, & quomodo haberi possit. Hæc adeo pretiosa & desiderabilis mundicia, quam vt obtineat, à Deo postulat, & dum obtinet, tandem ea in anima perfruitur.

Ex his possumus colligere quod lectio, sine meditatione arida est. Meditatio sine lectione erronea: oratio sine meditatione tepida: meditatio sine oratione infructuosa. Oratio cum deuotione contemplationis acquisitiua. Contemplationis adeptia sine oratione aut rara, aut miraculosa. Hæc ferè Bernardus; cuius sententiæ summa est, vt mens tota orantis in actum reducatur, atq; imprimis intellectus, vel diuino motu adue-

D 2

niente

Oratio
quid?

4

Contem-
platio
quid?Eorum
officia.

Mat. 5.8

NM

416

niente, vel propria excitatione, luce quadam caelesti illustretur: inardescat deinde animus & rei praesentis concepta pulchritudine, ac desiderio in Deum rapiatur, cum eo colloquatur, optata postulet, ac reportet: denique consolatione perfruat, atque imbutus interno gaudio remaneat. Quod partim per lectionem, partim per commentationem rerum diuinarum asequimur. Ultima ergo orationis dispositio est, actualis ut vocant deuotio, seu animi in Deum elevatio ope caelesti subnixi. De meditatione, oratione, ac contemplatione postea dicturi sumus.

*Deuotio
actualis
quid?*

TEXTVS TERTIVS

In Montem.

Orationis dignitas & excellentia explicatur.

*Cur Ora-
tio mons-
este dica-
tur.*

1.

*Psal. 113
16.*

Matth. 6

2.

3.

Hic orationis excellentia, dignitasque exprimitur. Monsque ipsa oratio dicitur, quod quicquid in oratione est, in sublime elevatum esse oportet. Deus in primis ad quem oratio dirigitur, in caelis habitat. *Calum caeli Domino; terram autem dedit filiis hominum.* Docuit & nos sic orare: *Pater noster qui es in caelis.* Orantis quoque animum ibi esse decet, ubi est cui ipse loquitur, & a quo beneficium postulat. Ergo & ipsam supplicationem in monte, locoque sublimi esse convenit. Nisi ipsam